Työ ja turva -osasto/PV,SS/ea **15.5.2017**

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 16.5.2017 klo 12.15

VNS 4/2017 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021

Työllisyyden näkymät ovat hiljalleen kääntymässä parempaan suuntaan. Työttömyys on monien vuosien jälkeen viime kuukausien aikana alentunut, mutta vielä jää huoli pitkäaikaistyöttömien korkeasta määrästä.

Kehysten ulkopuolisen työttömyysturvan rahoituksen käyttö palkkatukeen on helpottanut työttömien työllistämistä. Yhdistysten ja säätiöiden palkkatukeen tänä vuonna lisätty tiukka 3000 työllistetyn maksimimäärä on kuitenkin osoittautunut kohtuuttomaksi, sillä palkkatukeen käytettävät rahat ovat näiltä osin loppuneet jälleen jo alkuvuodesta. Yli kaksi vuotta yhdenjaksoisesti työttömänä olleita on yli 56 000 ja määrä on kasvanut viime vuoteen verrattuna muusta työttömyyden alenemasta huolimatta. Juuri tämän kohderyhmän työllistämiseen tarkoitettuun järjestöjen palkkatukeen tulisi myös julkisen talouden suunnitelmassa panostaa.

Vuoden 2017 alusta alkaen voimaan tulleen lakimuutoksen johdosta työ- ja elinkeinoviranomaisella on velvollisuus haastatella *kaikki* työttömät kolmen kuukauden *välein*. Samassa yhteydessä päivitetään työllistymissuunnitelma. SAK on jo pitkään tuonut esiin henkilökohtaisen kohtaamisen merkitystä työttömille ja kannattaa edelleen haastatteluiden toteuttamista.

Haastattelujen tekemisessä ja työllistymissuunnitelmien ajantasaisuudessa on kuitenkin jo nyt näkynyt suuria alueellisia eroja. Viikko sitten tulleen hallituksen esityksen mukaan: ”Helmikuun loppuun mennessä vuonna 2017 oli laadittu noin 85 000 suunnitelmaa.” ”Vuonna 2017 kolme kuukautta työttömänä olleista ajantasainen suunnitelma oli noin 30 prosentilla.” Ministeri Lindström totesi julkisuudessa, että hänen saamien tietojen mukaan haastatteluja olisi toukokuun lukujen perusteella tehty jo lähes 50 prosentille työttömistä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että puolet työstä olisi nyt tehty. Kaikki työttömät tulee haastatella kolmen kuukauden *välein*, joten haastattelemattomien työttömien lisäksi edelleen työttömänä olleet jo haastatellut työttömät tulee haastatella uudelleen. Lain edellyttämään tilannetta ei ole saatu aikaan ja TE-toimistojen resurssien lisäystä tarvitaan.

Hallitus vie eteenpäin työttömyysturvan aktiivimallia, jossa työttömyysturvan omavastuupäiviä vähennettäisiin työttömyyden alussa seitsemästä päivästä viiteen päivään. Yli kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työttömyysturvaan tulisi 4,65 prosentin leikkaus, jonka voisi välttää olemalla viikon töissä tai viisi päivää palveluissa. SAK ei ole ollut mukana

mallin valmistelussa, sillä mallissa on kyse työttömyysturvan leikkauksesta ja on näin kilpailukykysopimuksen vastainen. Uudistuksen todetaan vähentävän valtionosuutta noin kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahoja lisätään 25 milj. eurolla 1.1.2018 käyttöön otettavan aktiivimallin johdosta. Hallituksen puoliväliriihen tietojen mukaan 25 milj. lisätään työttömien puhelinhaastattelujen toteuttamiseksi puhelun sijaan kasvokkain. Hieman epäselväksi näin jää, onko lisäys tarkoitettu palveluihin vai toimintamenoihin, joilla rahoitetaan TE-toimistoissa tehtävää työtä. Molemmilta momenteilta on kuitenkin leikattu jo tänä vuonna ja hallitusohjelmassa linjattu koko hallituskauden aikaisista vähennyksistä.

Julkisen talouden suunnitelmassa tuodaan esiin hallitusohjelmassa linjattu yhteensä 120 milj. euron säästö toimintamenoista vuosille 2016—2019. Säästön toteutuksen toimenpiteitä ovat mm. tehtävien ja velvoitteiden purkaminen sekä toiminnan digitalisaation lisääminen. Säästövelvoitteet koskevat kaikkia hallinnonaloja ja kohdistuvat myös TE-toimistojen työntekijämäärien vähentämiseen.

Työvoima- ja yrityspalveluiden osalta hallitus on linjannut leikkaavansa koko hallituskauden aikana 110 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 määrärahoja leikattiin jo 50 miljoonaa. Tänä ja ensi vuonna leikkaus on 20 milj./vuosi. Myös muita määrärahasiirtoja momenteilta toisille on suunniteltu ja valtioneuvoston selonteon mukaan julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin varataan 347 milj. euroa määrärahaa v. 2018.

25 milj. lisäys työvoimapalveluihin tai toimintamenoihin on SAK:n näkemyksen mukaan erityisen kannatettavaa. Lisäys ei kuitenkaan edes paikkaa samaan aikaan tehtäviä leikkauksia. TE-toimistojen resurssit työttömien laadukkaiden haastatteluiden toteuttamiseksi ja palveluiden tarjoamiseksi vaatisivat huomattavasti suurempaa panostusta.

Julkisen talouden suunnitelmakautta määrittää vahvasti myös vuoden 2019 maakuntauudistus. Maakunnille annetaan työllisyyden hoitoon yleiskatteellista rahoitusta ja työttömien palveluiden sääntelyä puretaan. Työttömät eivät näihin normitalkoisiin pääse, sillä työttömyysturvan aktiivimallin lisäksi hallitus on valmistellut uusia aktiivisen työnhaun malleja ja näin kiristyksiä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään. SAK:n näkemyksen mukaan työttömien aktiivisuutta tulee tukea palveluiden, ei rangaistuksen uhalla. Uudistukset asettavat työttömille tiukkoja määrällisiä rajoja eivätkä huomioi alueellisia eroja työn tai palveluiden saatavuudessa. Henkilökohtaista tukea ja suunnitelmia työllistymisen tueksi tarvitaan myös jatkossa.

Hallituksen puoliväliriihessä tehtiin linjauksia kannatettavista uudistuksista, jotka eivät vielä näy lisäyksinä julkisen talouden suunnitelmassa. SAK tukee hallituksen päätöksiä laajentaa liikkuvuusavustus myös osa-aikatyöhön ja rekrytointikoulutukseen sekä helpottaa työttömien yritystoiminnan aloittamista. Työttömien kouluttautumisen tukeminen ei

kuitenkaan ole edennyt toivotulla tavalla. SAK on painottanut jo pitkään omaehtoisen koulutuksen tarveharkinnasta luopumista ja sivutoimisen opiskelun helpottamista.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot: Johtaja Saana Siekkinen, saana.siekkinen@sak.fi
Työllisyysasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, pirjo.vaananen@sak.fi